

likeledes sengklær, helst uldtæpper, samt haandklær og forøvrig private fornødenhetsartikler. Eleverne faar frit ophold og kost saalænge kurset varer. Alle rationeringskort maa medtages.

Kurset begynder den 27de mai kl. 6^{1/2} morgen, og blir der først 6 ukers praktisk arbeide indtil 6te juli.

Arbeidstiden er fra 6^{1/2} til 9 morgen, hvorefter 1 times frokost-pause. Derefter arbeides fra 10 form. til 1^{1/2} em. hvorefter 1^{1/2} times middagspause. Tilslut arbeides fra 3 til 6^{1/2} em. Tilsammen blir dette 9^{1/2} arbeidstime i ukens 5 første arbeidsdage, mens der lørdag kun arbeides fra 6^{1/2} til 9 og 10 til 2 eller 6^{1/2} time. Den samlede arbeidstid blir saaledes 54 timer ukentlig.

Fra 7de til 14de juli foretages en ukes utfærder til forskjellige torvfabrikker i omegnen. Enkelte av disse utfærder kan muligens henlægges til et andet tidspunkt.

Fra 15de juli til 30de august er der 3 ukers teoretisk undervisning. Formiddagene blir der foredrag og forelæsninger fra 8 til 12^{1/2}, altsaa 4^{1/2} time med 10 min. ophold mellem hver time. Eftermiddagene blir der myrundersøkelser, nivellering, planleggelse og karttegning m. m. fra 3^{1/2} til 6^{1/2} altsaa 4 timer. Der blir sørget for tegnebretter og vinkelhaker, men eleverne maa selv holde sig med tegnebestik og andre tegnematerialer.

Fra 5te til 17de august blir der 2 ukers praktisk arbeide og eksamen.

Der forbeholdes saadanne forandringer i dette program, som tid og omstændigheter kræver.

MAKSIMALPRISER FOR BRÆNDTORV

KUNDGJØRELSE FRA INDUSTRIFORSYningsDEPARTEMENTET AV 15. APRIL 1918

I medhold av lov av 18. august 1914 jfr. lov av 6. juli 1916, fastsættes herved som gjældende for det hele land følgende maksimalpriser for *lufttørket brændtorv*:

1ste klasse	vegt pr. m ³	333 kg. eller mere	kr. 23.00	pr. m ³
2den	» —»—	300—333	» 20.00	—
2dje	» —»—	250—300	» 16.00	—
4de	» —»—	200—250	» 12.00	—
5te	» —»—	under 200	» 8.00	—

De fastsatte priser gjælder for torven levert indlastet i skib ved nærmeste brygge, oplastet i jernbanevogn paa nærmeste jernbanestation eller paa et av provianteringsraadet bestemt sted inden sælgerens kommune.

Torvens vandgehalt og askeindhold maa tilsammen ikke overstige 38 0/0. For hver procent det samlede vand og askeindhold overstiger 38 0/0, fratrækkes maksimalprisen 35 øre pr. m³.

Klassen bestemmes ved at veie indholdet av mindst 1 m³ torv.

Maaling maa ikke ske i mindre kasser end 0,5 m³.

Indholdet av aske og vand bestemmes ved at utta en generalprøve paa tilsammen mindst 1 hl. og indsende samme i en vandtæt kasse til statens kemiske kontrolstationer i Kristiania, Bergen eller Trondhjem.

Disse bestemmelser trær i kraft fra og med torsdag den 18de april 1918. Samtidig ophæves de under 22de mai 1917 fastsatte maksimalpriser paa brændtorv.

Overtrædelse straffes med bøter eller fængsel indtil 6 maaneder.

UNDER 8de december 1917 har *Brændtorvfabrikanternes Forenings styre* oversendt *Statens Brændselsstyre* en skrivelse hvorav hitsættes:

»Brændtorvfabrikanternes Forening tillater sig herved at andra det ærede brændselsstyre om forhøielse av maksimalpriserne for brændtorv, idet man samtidig vil peke paa, at der efter vor mening ved fastsættelsen av de tidligere maksimalpriser er gjort for liten forskjel paa god og daarlig brændtorv.

Det er os bekjendt, at der til brændsel faldbydes torv, som er overmaade let og av minimal brændværdi, torv som er en ren torvstrø, skikket til torvstrøfabrikation. Det tjener til at bringe den gode torv i miskredit, naar saadan vare faldbydes som virkelig brændtorv. Man tillater sig derfor at foreslaa, at der indføres en ny klasseinndeling efter følgende skala:

Kl. I.	Vegt av 1 m ³	333 kg. og derover.
- II.	—»—	300—333 -
- III.	—»—	250—300 -
- IV.	—»—	200—250 -
- V.	—»—	under 200 -

Det forutsættes, at vandgehalten ikke er over 30 0/0. Bli den større, henføres torven til nærmeste klasse med større romortal.

Vi tillater os at foreslaa følgende maksimalpriser:

Kl. I.	Kr. 30.00 pr. m ³ .
- II.	» 25.00 —
- III.	» 20.00 —
- IV.	» 15.00 —
- V.	» 10.00 —

Vi finder at disse priser er mere i overensstemmelse med de forskjellige klassers brændværdi end de tidligere og skal til begrundelse av forslaget tillate os at nævne følgende:

1. De større torvfabrikker i landet har i indeværende aar i virkeligheten solgt det væsentligste av sin produktion til en pris av ca. kr. 25.00 pr. m³, idet de fleste kontrakter var sluttet før indførelsen av maksimalpriserne. Skulde de nu gjældende maksimalpriser bibeholdes, vilde det bety en lavere pris i 1918 end i 1917 til trods for, at de forhold, hvorunder fabrikkene arbeider, blir stadig vanskeligere saa længe krigen varer.
2. Der var iaar store vanskeligheter med at faa de nødvendige maskiner ind fra Sverige, og de som blev frigit fra eksportforbudet kom saa sent, at den bedste del av torvsæsonen for en stor del gik tapt. Der er al mulig utsigt til, at dette vil gjenta sig ogsaa i 1918. Av norske maskiner som blev bragt i markedet, viste ialfald en type sig ubrukelig, saa de fabrikker som stolte paa disse blev paaført betydelige tap. Samtidig med indførelsen av det svenske eksportforbud, blev ogsaa priserne paalagt med flere tusen kroner.
3. Det blir vanskeligere at skaffe tilveie nødvendig materiel, saa man maa være glad, om man kan komme over brukte skinner, vogner m. v. til priser som før var utænelige selv for nyt materiel.
4. Paa grund av petroleumsmangelen er det vel tvilsomt, om de før anskaffede petroleumsmotorer kan bibeholdes. Hvis de maa sættes tilside, maa ny drivkraft anskaffes, hvad der i disse tider er baade kostbart og vanskelig.
5. Det blir vanskeligere at fragte torven frem til avsendelsesstedet. Biler maa formodentlig utrangeres, med hester vil det vanskelig gaa paa grund av mangel paa havre, og det er ikke alle fabrikkene som har raad og anledning til at anlægge taugbaner i disse dyre tider.
6. Provanteringsforholdene for det store antal arbeidere som trænges ved en saadan fabrik, frembyr ogsaa stadig større vanskeligheter.

Vi vil ikke undlate at peke paa, at Sverige som har indført maksimalpriser i likesaa stor utstrækning som vort land, efter indgaaende overveielser har undlatt at gjøre det for brændtorv, da man har været bange for at hemme produktionen. Det meddeles os, at brændtorvpriserne der har dreiet sig om 80 kroner pr. ton, ved leilighetssalg endog høiere priser, og dog har de svenske torvfabrikanter mange fordeler fremfor de norske. Vi skal kun peke paa de store myrarealer beliggende like ved eller i nærheten av jernbanelinjer, billigere maskiner og ikke mindst billigere arbeidskraft. I denne forbindelse kan nævnes, at der ved en større norsk torvfabrik i sommer blev budt kr. 11.00 for 1000 torv i akkord til et arbeidslag ved en Anrep Svedala

Sammenligning mellem de gamle og de nye maksimalpriser for brændtorv.

Klasse	Antal m ³ pr. ton	De gamle maksimalpriser			Brændtorvfabrikant. Forenings forslag			Det Norske Myrse- skaps forslag			De nye maksimalpriser			Bjerkeved koste pr. 1000 varmeeenheder efter 45 kr. pr. m.fv.	Barved koste pr. 1000 varmeeenheder efter 35 kr. pr. m.fv.	Koks koste pr. 1000 varmeeenheder efter 12 kr. pr. hl.	Stenkul koste pr. 1000 varmeeenheder efter 220 kr. pr. ton
		Kr.	pr. m ³	pr. ton	Øre	pr. m ³	pr. ton	pr. 1000 varmeeenheder	Kr.	pr. m ³	pr. ton	Øre	Kr.				
I 333 kg. pr. m ³ og derover	3	21,00	63,00	1,8	30,00	90,00	2,5	25,00	75,00	2,2	23,00	69,00	2,1				
II 300—332 kg. pr. m ³	3-3,3	18,00	59,40	1,6	25,00	82,50	2,3	22,00	72,60	2,1	20,00	66,00	1,9				
III 250—300 kg. pr. m ³	3,3-4	18,00	72,00	2,0	20,00	80,00	2,2	18,00	72,00	2	16,00	64,00	1,7	1,5	1,4	4,2	3,2
IV 200—250 kg. pr. m ³	4-5	15,00	75,00	2,1	15,00	75,00	2,1	14,00	70,00	1,9	12,00	60,00	1,6				
V Under 200 kg. pr. m ³	5-6	-15,00	90,00	2,7	10,00	67,00	1,9	10,00	67,00	1,8	8,00	53,00	1,4				

11 B. Mens der i Sverige under nøiagtig like vilkaar i 1916 blev betalt kr. 2.40 og iaar ca. kr. 4.00.

Sammenligningen viser, at de norske brændtorvfabrikker staar i ugunstig stilling i forhold til de svenske. Skulde det være vanskelig at forandre de nu gjældende maksimalpriser av hensyn til maksimalpriserne paa andre sorter brændsel, var det maaske overveielse værd ogsaa i vort land at sloife dem. Forholdene er ialfald nu saa vanske, lige, at det — selv med de foreslaatte maksimalpriser — er en yderst resikabel affære at anlægge nye brændtorvfabrikker. Man maa erindre at det sjelden lykkes at faa fuld og god produktion ved en saadan de første 2—3 aar.

Det Norske Myrselskaps sekretær, der som medlem av *Statens Brændselsraad* fik saken til uttalelse, anbefalte den av Brændtorvfabrikanternes Forening foreslaaede inndeling i 5 klasser istedenfor tidligere 3, idet han ogsaa hadde foreslaat dette, da maksimalpriserne forrige aar blev fastsat.

Han uttalte videre, at det enkleste vilde være at fastsætte en bestemt maksimalpris pr. vegtenhet enten pr. 100 kg. eller pr. ton lufttorv, som tilfældet er med de danske maksimalpriser og de svenske minimumspriser, men i vort land er det mest almindelig at sælge brændtorven pr. kubikmeter, og da blir man nødt til at inndele torven i klasser efter vegtenheten pr. kubikmeter.

Da maksimalpriserne paa ved ikke var blitt forhøiet, anbefalte han at maksimalpriserne paa brændtorv blev fra kr. 10.00 til kr. 25.00 pr. kubikmeter. Dette vilde ikke bli nogen forhøielse av forrige aars markedspris, idet den meste torv da blev solgt for en pris op til kr. 25.00 pr. m³, forinden maksimalpriserne traadte ikraft.

Sammenlignet med maksimalpriserne paa ved vilde disse foreslaaede maksimalpriser paa torv bli noget høiere for samme varmegærdi, men man maa ogsaa ta i betragtning at for vedens vedkommende kommer i de fleste tilfælder ekstra omkostninger ved vedens kløvning, mens torven er færdig til at lægges i ovnen. Dertil kommer at der til brændtorvproduksjonen forutsættes betydelig større kapital og utlæg end til vedhugst, og maksimalpriserne maa være saa høie, at de anspører til øket torvdrift.

Brændselsdirektøren fandt imidlertid disse priser at være for høie sammenlignet med ved, hvorefter der efter en konference herom blev utarbeidet et nyt forslag overensstemmende med de nu vedtagne maksimalpriser.

I en senere skrivelse foreslog *Det Norske Myrselskaps sekretær* et par forandringer, nemlig at grænsen for den samlede vandgehalt og askeindhold økes til med et rundt tal 40 % istedenfor 38 % og at forskjellen mellem hver enkelt klasse blir 50 kg., saaledes at første

klasse skulde bli 350 kg. eller mer og 2den klasse 300—350 kg., men dette blev ikke tat hensyn til.

Tabellen side 10 viser en sammenligning mellem de gamle og de nye maksimalpriser samt de forskjellige forslag til nye.

KJØP OG SALG AV BRÆNDTORV.

NORMALBESTEMMELSER SOM KAN TILLEMPES.

UTDRAG AV SVENSKA MOSSKULTURFÖRENINGENS TIDSKRIFT.

PAA grund av vanskelighetene med indførsel av utenlandsk stenkul og koks er interessen for torvmyrenes utnyttelse til fremstilling av indenlandsk brændsel blit særdeles stor, og da brændtorv nu meget almindelig forefindes paa markedet er det av stor betydning, at det produkt som frembydes til salg ogsaa er av god beskaffenhet, saa at der ikke opstaar mistro mot det nye brændsel. Desværre har dette ikke altid været tilfælde, og klager har ogsaa mer end en gang kommet frem i dagspressen om, at der som brændsel har været solgt produkter der ikke har holdt maal, idet der dels har været levert næsten ufortorvet hvitmose, dels en torv, hvis vandgehalt og askeindhold langt oversteg det, som kan ansees for forsvarlig.

For saavidt mulig at raade bot herpaa har 1916 års *Torfkomité* nylig utarbeidet et forslag til normalbestemmelser angaaende kvaliteten av den lufttørre torv og anmodet om den svenske regjerings godkjendelse herav.

Bestemmelserne er git en saavidt mulig enkel form, og der er et betydelig spillerum overskud for avvikelser i den leverte vares beskaffenhet. Dels fordi torv med maksimal vandgehalt og askeindhold i henhold til de av komiteen foretagne prøvefyringer kan anvendes til mange øiemed, dels for at undgaa ubeføiede anmerkninger og krangel fra kjøperens side. Bestemmelserne er saalydende:

»De produkter, som her omhandles er *maskintorv*, *eltetorv* og *stiktorv*.

Erfaring viser, at saadant brændsel i regelen har følgende gjennemsnitlige volumvegt:

Maskintorv	og	eltetorv	350 kg. pr. kubikmeter,
Stiktorv			250 » —»—

For at kunne bedømme brændværdien av brændtorv med omtrent ovenstaaende volumvegt er det i de fleste tilfælder tilstrækkelig for det praktiske behov at ha kjendskap til torvens vandgehalt og askeindhold.